

DPE, Planets and CASPAR Third Annual Conference: Costs, Benefits and Motivations for Digital Preservation,

Nica, Francuska, 28-30. listopada 2008.

U Nici je krajem listopada 2008. održana 3. godišnja konferencija koju zajednički organiziraju DigitalPreservationEurope (DPE), Preservation and Long-term Access through Networked Services (Planets) i Cultural, Artistic and Scientific knowledge for Preservation, Access and Retrieval (CASPAR), glavni programi na području zaštite digitalnih sadržaja koje financira Europska komisija. Sporazumom o suradnji između ova tri programa, potpisanim 2006. glavnim su ciljevima suradnje definirani rad na stvaranju zajedničke mrežne stranice WePreserve koja će služiti kao polazna točka za projekte digitalne zaštite te organizacija i razvoj edukacijskih skupova i programa diljem Europe. Održavanje zajedničkih godišnjih konferencija također je jedna od zajedničkih aktivnosti, koja je zaživjela od početka suradnje.

Namjera je konferencije okupljanje imatelja i voditelja digitalnih zbirki, njihovo povezivanje s vodećim stručnjacima na području digitalne zaštite i upoznavanje s izazovima čuvanja digitalnih zapisa te predstavljanje rješenja koja su razvijena i preporučena u okviru ova tri programa. Program konferencije usmjeren je na praktične primjere i rješenja problema zaštite digitalnih sadržaja koja se odmah mogu usvojiti i implementirati. S obzirom na sve veći broj digitalnih zapisa i brze promjene softverskih sustava, osiguranje dostupnosti digitalnih sadržaja važno je pitanje koje je potrebno rješavati sada, kako bi se vrijedno intelektualno vlasništvo i baština u digitalnom obliku mogli koristiti u budućnosti.

Trodnevni je program započeo poslijepodnevnom predstavljanjem sedamdesetak sudionika i izložbom postera na kojima su prikazani raznovrsni projekti digitalizacije diljem Europe, među kojima je bio zastupljen i projekt informatizacije hrvatske arhivske službe ARHiNET. Hrvatski predstavnici na konferenciji bili su dr. sc. Hrvoje Stančić s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Vlatka Lemić iz Hrvatskog državnog arhiva, koji su ujedno i koordinatori DPE za Hrvatsku. Preostala dva dana bila su ispunjena opsežnim programom u trajanju od 8 do 18 sati, organiziranim u osam tematskih blokova, u okviru kojih su se izmjenjivala predavanja pozvanih predavača, voditelja i istraživača aktivnih u okviru pojedinih programa, zatim prezentacije i diskusije.

Uvodni je tematski blok pod nazivom *The Case for Digital Curation and Preservation* otvorila povjerenica Europske komisije Manuela Speiser izlaganjem *Introduction from European Commission - Digital Preservation: A Perspective on European Action and Research*, u kojem je predstavila sadašnje i buduće inicijative Europske komisije na zaštiti digitalnih sadržaja te ICT programe financirane u okviru strategija FP6 i FP7. Do sada je u 9 projekata, nositelji kojih su istraživački centri, sveučilišta, kulturne i znanstvene ustanove i ICT tvrtke, ulo-

ženo oko 44 milijuna eura. Aktivnosti Europske komisije započele su projektom ERPANET u razdoblju 2001-2004, koji je za cilj imao podizanje svijesti o važnosti digitalnih sadržaja i razmjeni iskustava, a nastavile DPE, CASPAR i Planets projektima usmjerenima na zaštitu svih vrsta digitalnih zapisa te LiWA, PROTAGÉ i SHAMAN, projektima posvećenima upravljanju digitalnim sadržajima. U drugom je izlaganju Seamus Ross, osnivač HATII Instituta (Humanities Advanced Technology and Information Institute) Sveučilišta u Glasgowu i direktor DPE konzorcija, dao pregled pitanja vezanih uz rizike, koristi i motivaciju za digitalnu zaštitu u poslovnom okruženju odnosno problematizirao teme uključivanja multidisciplinarnih zajednica u probleme digitalne zaštite, poticanja financiranja istraživanja zaštite i iznalaženja konkretnih rješenja te unapređenja sadašnje prakse.

Drugi blok pod nazivom *Who are we keeping data for and what do they need? Requirements for curation and preservation* imao je za cilj prikazati potrebe pojedinih stručnih zajednica u korištenju podataka te istražiti pitanja vjerodostojnosti, autentičnosti i pravnih okvira njihova korištenja. IT menadžeri iz različitih ustanova predstavili su u svojim izlaganjima praksu upravljanja digitalnim zapisima na vlastitim primjerima: Ian Upshal iz NDA (Nuclear Decommissioning Authority) *Long Term Access to Digital Records - The Challenge Facing Managers of Radioactive Waste*, Mario Hernandez, UNESCO, *Challenges in preserving cultural heritage data in relation with World Heritage sites*, Luigi Fusco iz Europske svemirske agencije (ESA), *The EO community vision for Long Term Data Preservation: Needs and technological, infrastructure, operational and political plan* i Salvatore Mela iz Instituta CERN, *Preservation, re-use and (open) access to high-energy physics data (or lack thereof)*.

Treći je tematski blok *What do we need to keep and how can we ensure it is kept?* bio usmjeren ka identificiranju gradiva koje treba sačuvati (prednostima i rizicima) i pregledu struktura i opsega propisa, pravilnika i smjernica koji se bave digitalnom zaštitom te uvođenju načela odabiranja, vrednovanja i odgovornosti za njihovu implementaciju. Izlagači su bili suradnici na CASPAR projektu Sergio Albani, koji je prikazao *The CASPAR scientific testbed: data and scenarios* i Jerome Barthelemy s *A precise case from musical production: FM Synthesis*. Nizozemski arhivist Hans Hofman, suradnik Planets i DPE projekata, u predavanju *Appraisal, selection and preservation planning: concepts and issues in a digital environment* prikazao je mogućnosti i načine primjene klasičnih arhivističkih načela u digitalnom okruženju.

Četvrti je tematski blok *Developing preservation infrastructures* bio posvećen potrebi planiranja podrške voditelja i upravljačkih struktura, potrebi uključivanja različitih poslovnih jedinica i planiranju radnih procesa. Izlagači su bili britanski i njemački znanstveni istraživači Esther Conway, koja je prikazala *OAIS based information flows: a preservation analysis approach from the information perspective* i Dirk von Suchodoletz koji je objasnio tehniku emulacije u izlaganju *Emulation: Bridging the Past to the Future without altering the Object*.

Peti je tematski blok bila panel diskusija nazvana *Sustainability and Interoperability*, čiji su moderatori bili David Giaretta, Seamus Ross i Clive Billenness, voditelji programa CASPAR, DPE i Planets. Uz veliki interes i uključivanje svih sudionika konferencije, raspravljalo se o tehničkim i netehničkim aspektima trajnosti i interoperabilnosti digitalnih sadržaja.

U šestom tematskom bloku *Overview of tools and resources facilitating digital curation and preservation at an organisational level* prikazane su prezentacije različitih modela i projekata. Steve Rankin je u *Representation Information* izložio organizacijski model predstavljanja informacijskih objekata razvijen u okviru CASPAR programa. Colin Rosenthal je u *Planning For Trust with PLATTER* predstavio PLATTER analitički model procjene stanja i planiranja upravljanja digitalnim repozitorijima. Hans Hofman predstavio je *DRAMBORA Interactive*, programski alat DRAMBORA (Digital Repository Audit Method Based on Risk Assessment), namijenjen kontroliranju stanja digitalnih repozitorija putem procjene osnovnih kriterija metodologijom razvijenom i definiranom u sklopu DPE i srodnih programa, Manfred Thaller *Planets significant properties*, a Luigi Briguglio *"CASPAR Web Desktop" - Using The CASPAR Key Components through Web Browser*.

Sedmi tematski blok *Overview of landscape with regards to shared/distributed infrastructures* bio je posvećen različitim tehnologijama i metodologijama koje se trenutno koriste za unapređenje zaštite i dostupnosti digitalnih sadržaja. David Giaretta je u izlaganju *PARSE.insight - Infrastructure Roadmap* predstavio projekt PARSE i Alliance for Permanent Access koji se bave osiguravanjem infrastrukture za trajnu dostupnost znanstvenih informacija, Dale Paters je u *DRIVER - LTP technologies for enhanced publication management in the DRIVER infrastructure* prikazala aktivnosti na stvaranju mreže javno dostupnih interdisciplinarnih digitalnih repozitorija, poduzete u okviru DRIVER projekta, a Luigi Briguglio u *CASPAR Preservable Infrastructure* i Ross King u *The Planets Interoperability Framework: Scalable Services for Digital Preservation* izložili su rezultate istraživanja različitih problema vezanih uz očuvanja sadržaja i medija digitalnih zapisa.

Završna tema *Putting Evidence at the Heart of Curation and Preservation* donijela je još jedan pregled do sada razvijenih i dostupnih programskih alata, smjernica i okvira: Steve Rankin *CASPAR - Preservation Methodology Validation (1) testbed demos (2) Audit and Certification and (3) Provenance and Authenticity*; Brian Aitken *The PLANETS Testbed: a walkthrough*, a Matthias Hemmje prikazao je *SHAMAN*, projekt koji se bavi novom generacijom sustava digitalne zaštite u okviru kojeg su razvijena programska rješenja za pregled, preuzimanje, upravljanje i pristup objektima i podacima u knjižnicama i arhivima. Nakon izlaganja slijedila je panel diskusija i rasprava, na kojoj je istaknuto da je i nadalje potrebno u javnosti razvijati svijest o mogućnostima, izazovima i rizicima koji se pojavljuju kod čuvanja digitalnih sadržaja te raditi na objedinjavanju istra-

živačkih kapaciteta i povećanju konkurentnosti europske industrije digitalnih sadržaja. Završnu riječ imao je Seamus Ross koji je sve sudionike pozvao da nastave aktivno raditi na stvaranju zajedničkih istraživačkih programa, podržavanju interoperabilnosti kroz različite aplikacije, usvajanju međunarodnih standarda i suradnji među projektima i inicijativama u Europi i u svijetu.

Program konferencije i izlaganja dostupni su na web stranici WePreserve na adresi <http://www.wepreserve.eu/events/nice-2008/programme/>.

Vlatka Lemić